

نامه‌ای خطرناک در راه است؟

نوشتن از اوضاع پیچیده فوتبال ایران امری تکراری شده ولی اصرار بر رفتارهای عجیب‌وغریب از یک‌سو و تهدیدات بیرونی از سوی دیگر، می‌تواند به آشوب‌های موجود بیفزاید. اعضای هیئت‌رئیسه فدراسیون فوتبال ایران، طبق ادعای داریوش مصطفوی، با تحریک بیرون رای به عزل موقت شهاب عزیزی‌خادم، رئیس فدراسیون فوتبال داده و خودشان قدرت را در این ساختار به دست آوردند. بعد از آن مقرر شد که اعضای مجمع فدراسیون فوتبال، بازگشت یا عزل دائمی رئیس فدراسیون را به شور بگذارند و درباره‌اش تصمیم‌گیری کنند. تاریخی که برای برگزاری مجمع درنظر گرفته شده ۱۰ خرداد است ولی اتفاقات عجیبی در حال رخ‌دادن است که شاید مجمع را هم بی‌اثر کند. این یکی مربوط به روشدن اسنادی است که از آن به عنوان تخلفات مالی فدراسیون عزیزی‌خادم یاد می‌شود ولی نزدیکان رئیس عزل‌شده فدراسیون می‌گویند هیچ کار غیرقانونی‌ای صورت نگرفته و همگی مصوبه هیئت‌رئیسه را داشته است. مخالفان رئیس اما می‌گویند او باید به کمیته اخلاق فدراسیون فوتبال برود و پاسخ‌گو باشد. کمیته اخلاق هم عزیزی‌خادم را فراخوانده

ولی او نرفته است. مخالفانش دلیل نرفتن رئیس معزول را دهن‌کجی به قانون می‌دانند ولی حالا مشخص شده که بندی قانونی مانع از حضور عزیزی‌خادم در کمیته اخلاق می‌شود. ماده ۳ از حوزه اجرایی آئین‌نامه کمیته اخلاق می‌گوید: «این کمیته می‌تواند اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در حوزه فوتبال را مورد بازخواست قرار داده و در صورت لزوم حکم مناسب صادر کند». مشخص نیست اعضای هیئت‌رئیسه نسبت به چنین بندی آگاهی دارند یا خیر؟ هرچه که هست اما عزیزی‌خادم «عزل موقت» شده و عضو «فعالی» محسوب نمی‌شود! اینکه با نداشتن سمت، رئیس معزول بخواهد به کمیته اخلاق برود هم عجیب است. این مورد یکی از ده‌ها حواشی به وجود آمده است چون با بازداشت شهره موسوی، نایب‌رئیس سوم فدراسیون فوتبال، رسماً هیئت‌رئیسه هم از آنجا که کمتر از دوسوم عضو دارد، از رسمیت افتاده است و کسی نیست که بخواهد برای شرایط موجود تصمیم‌گیری کند. در چنین حال و هوای بغرنجی، در فاصله چند ماه به برگزاری رقابت‌های جام جهانی، حالا نامه‌ای تهدیدآمیز هم از فیفا رسیده که مسئولان کنونی فدراسیون فوتبال

عکس: Gettyimages

دلیل موفقیت در جام جهانی: پول یا حکمرانی؟

مهدی مقدری:
دانیل کافمن، اقتصاددان نهادگرا و از نظریه‌پردازان برجسته حکمرانی خوب، در خلال جام جهانی فوتبال در سال ۲۰۱۴ یادداشتی با عنوان «تیین موفقیت در جام جهانی: پول یا حکمرانی؟» دارد. او‌که فیفا را یک نهاد اقتدارگرا و بیه دور از حکمرانی دموکراتیک می‌داند، بر این باور است که رسوایی‌های فیفا و فساد گسترده در آن، ریشه در حکمرانی نهادی آن دارد. ریاست نامحدود، ثروت سرشار و عملکرد غیرشفاف سبب انباشته‌شدن این چالش‌ها شد. این روند «نشان می‌دهد که برخی نهاد‌های ورزشی بین‌المللی تا چه حد از بسیاری از کشورها از نظر استانداردهای حکمرانی دموکراتیک عقب هستند». اگرچه، کافمن اظهار خوشحالی می‌کند که «خوشبختانه فقدان حکمرانی در فیفا، به لذت و زیبایی فوتبال لطمه‌ای مهلک وارد نکرده و کماکان برای مردم هیجان‌انگیز است». اما نکته کلیدی در طرح موضوع حکمرانی و فوتبال، به این پرسش برمی‌گردد: «آیا پول عامل اصلی موفقیت یک تیم ملی در جام جهانی است؟». در اینجا دیدگاهی وجود دارد که برخی معتقدند پول همه‌چیز است. گروه خدمات مالی و اعتبارسنجی آی‌ان‌جی، با بررسی ارزش باور پولی تیم‌های ملی حاضر در جام جهانی ۲۰۱۴ (با تجمیع ارزش بازار هر بازیکن) پیش‌بینی کرده بود که برنده جام جهانی اسپانیا خواهد شد؛ چراکه ارزش تیم ملی آن نزدیک به یک میلیارد دلار بالاتر از سایر تیم‌ها بود. این در حالی بود که اسپانیا در مرحله گروهی از دور مسابقات حذف شد و هلند و شیلی از آن گروه صعود کردند.

کافمن می‌نویسد: «شاید پول از جهات دیگری مهم باشد، مانند اینکه اقتصاد کشور مقدر بزرگ است، مدیر تیم مقدر حقوق می‌گیرد یا اینکه آیا تیم ملی توانسته یک مدیر خارجی جذب کند. ما همچنین می‌شنویم که کشورهای ثروتمند نفتی ممکن است حق میزبانی جام جهانی را خریداری کرده باشند، همان‌طور که درباره قطر گفته شد یا می‌توانند یک باشگاه فوتبال اروپایی را خریداری کنند. اما آیا تیم‌های ملی کشورهای سرشار از منابع، در جام جهانی عملکرد بهتری داشته‌اند؟».

او حتی فراتر از این را بررسی کرد. «سوای از مسائل مالی، ما در مورد اندازه جمعیت به‌عنوان یک عامل تعیین‌کننده (مجموعه بالقوه بسیار بزرگ‌تر از بازیکنان فوتبال) و همچنین درباره «شانس قرعه‌کشی» می‌خوانیم. زمانی که قرعه‌کشی برای تعیین ۳۲ تیم جام جهانی در هشت گروه برای مرحله اول برگزار شد، بسیاری از اینکه تیم‌های ملی مورد علاقه‌شان در «گروه مرگ» قرار گرفته‌اند، ابراز تأسف کردند؛ درحالی‌که دیگران با رقبای ضعیف‌تر و در نتیجه گروه‌های به‌ظاهر آسان قرار گرفتند. اما نکته جالب این است که تجزیه‌وتحلیل شواهد آماری، بیش‌های شکفت‌انگیزی را ارائه می‌دهد. در نکاهی به آنچه موفقیت را از شکست در صعود به مرحله دوم (مرحله یک‌شانزدهم نهایی) جام جهانی ۲۰۱۴ متمایز می‌کند، به نظر نمی‌رسد پول تفاوتی ایجاد کرده باشد. نه ارزش پولی یک تیم و نه حقوق مدیر تیم (و نه

می‌گویند فقط به هشدار درباره ورود زنان به ورزشگاه برمی‌گردد و تهدیدی متوجه فوتبال ایران نیست. مشکل اینجاست که ظاهراً تمامی واقعبت‌ها گفته نشده است. طبق اطلاعاتی که به دست «شرق» رسیده، علاوه بر هشدار فیفا و کنفدراسیون فوتبال آسیا درباره عواقب راه‌اندادن زنان به ورزشگاه، این نامه بند مهم دیگری هم داشته است. در این بند که مسئولان فدراسیون فوتبال ایران چندان اشاره دقیقی به آن نکرده‌اند، فیفا و AFC نسبتب به اتفاقات رخ‌داده در مدیریت فدراسیون فوتبال ایران ابراز نگرانی کرده و خواسته توضیحاتی از سوی مسئولان فوتبال ایران درباره «دخالت نهاد بیرونی در امور فدراسیون» بشنود. ناگفته پیداست که وقتی پای صحبت دخالت به نهاد بیرونی به میان می‌آید، تهدیدات جدی‌تری مانند شایعه تعلیق فوتبال ایران هم به گوش می‌رسد. تا به اینجا دو موضوع مهم رخ داده؛ اول اینکه حساسیت‌های فیفا بیشتر شده و دوم اینکه برای دو بحث دخالت احتمالی نهاد بیرونی در امور فدراسیون و راه‌اندادن زنان به ورزشگاه، فوتبال ایران به خطر افتاده است. نکته مهم در این میان رفتار مسئولان کنونی است که خودشان را مدعی شفافیت می‌دانند. آنها

به دنبال استفاده از منابع طبیعی خود برای پیشرفت اقتصادی-اجتماعی هستند، بسیار بااهمیت می‌دانیم. شاخص «صدا و پاسخ‌گویی» و همچنین بازخورد شهروندان برای موفقیت نهاد‌های عمومی و سازمان‌های غیردولتی مهم است؛ بنابراین ممکن است تصادفی نباشد که کشورهایی مانند روسیه، کامرون، هندوراس و … در دور اول حذف شدند، درحالی‌که کاستاریکا، شیلی، اروگوئه، سوئیس و آمریکا صعود کردند. با حذف کشورهایی مانند الجزایر و نیجریه در مرحله دوم مسابقات آن سال، هیچ تیمی با استانداردهای نسبتاً پایین حکمرانی دموکراتیک (یعنی رتبه‌بندی در نیمه پایینی شاخص) در مراحل بعدی وجود نداشت. کافمن این‌گونه تعبیر می‌کند: «شاخص صدا و پاسخ‌گویی به مرحله نیمه‌نهایی راه یافت: آلمان، هلند، برزیل و آرژانتین». درحالی‌که نه آرژانتین و نه برزیل در کیفیت حکمرانی دموکراتیک با رقبای اروپایی خود یکسان نیستند، اما هر دو آنها نسبت به روزگار رژیم‌های نظامی نسل قبلی‌شان، پیشرفت‌های چشمگیری را تجربه کرده‌اند و اکنون در نیمه بالایی شاخص حکمرانی صدا و پاسخ‌گویی دموکراتیک قرار دارند و مهم‌تر از همه، هر دو تیم آمریکای جنوبی نسبت به آلمان و هلند برتری درخور توجهی در بازی در «زمین خانگی» و حضور هواداران داشتند؛ برزیل میزبان بود و آرژانتین، همسایه‌اش، حدود صد هزار هوادار داشت.

البته دانیل کافمن اشاره می‌کند که حتی اگر حکمرانی اهمیت داشته باشد، پیروزی در بازی‌ها تماماً مرتبط با حکمرانی دموکراتیک در سطح ملی و حمایت پرشور «جامعه مدنی» در ورزشگاه از یک تیم نیست، بلکه حکمرانی در سطح نهادی نیز اهمیت دارد؛ یعنی انسجام و کارآمدی یک تیم فراتر از کیفیت فردی هر بازیکن، می‌تواند تفاوت بزرگی ایجاد کند. او با اشاره به نمونه‌هایی از تیم‌های دو دوره جام جهانی می‌افزاید: «در واقع، تعریف ما از حکمرانی خوب به‌مثابه توانایی گروهی است. در طول جام جهانی ۲۰۱۴، کاستاریکا، شیلی، فرانسه و آمریکا چنین حکمرانی خوبی را در سطح تیمی خود به نمایش گذاشتند، برخلاف کامرون، غنا، ایتالیا یا اسپانیا که

قبل از دست‌زدن به اقدامی جدید بهتر است نامه ارسالی اخیر فیفا را تمام و کمال منتشر کنند تا مشخص شود آیا تهدیدی جدی‌تر از آنچه آنها بیان کرده‌اند، فوتبال ایران را تهدید می‌کند یا خیر. هرچند به نظر می‌رسد این تمام ماجرا نیست، چون شایعه شده به‌زودی نامه‌ای به‌مراتب خطرناک‌تر از نامه قبلی به فدراسیون فوتبال ایران ارسال خواهد شد که این بار شرایط را به اندازه کافی پیچیده کند. همین موضوع نیاز به شفافیت را در این فدراسیون بیش از هر زمان دیگری می‌کند؛ چون قطعاً شنیدن اخبار خطرناک در آستانه جام جهانی، فارغ از هزینه‌های سنگین، می‌تواند به بروز ناخرسندی‌های اجتماعی هم منجر شود. اینها البته دغدغه مخاطبان فوتبال است؛ چون بعید است جنگ «قدرت‌طلبی» که در فدراسیون فوتبال بین جبهه‌های مختلف صورت گرفته، اجازه حل‌وفصل مسائل جزئی‌تر را بدهد. فوتبال ایران در سریع‌ترین حالت ممکن به جام جهانی رسید و در حالی که به نظر می‌رسید همه چیز گل و بلبل است، به ناگاه همه موارد دست به دست هم داد تا تیم ملی از برگزاری یک بازی دوستانه و حتی تهیه یک پرواز چارتری هم ناتوان بماند.

هرکدام با وجود ستاره‌های خاص خود، نتیجه لازم را به دست نیاوردند. در جام جهانی آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۰ نیز غنا نسبت به تیم‌های فرانسه و آرژانتین (که در آن زمان توسط دیکو مارادونا مدیریت ضعیفی داشت)، نمونه حکمرانی خوب در قامت یک تیم بود.

کافمن در پایان این یادداشت خود به بررسی موضوعات دیگری ازجمله «شانس قرعه‌کشی» در ضربات پنالتی اشاره می‌کند. او با اشاره به یک تحقیق معتبر می‌نویسد: «چیزی که هنوز هم ممکن است اهمیت داشته باشد، شانس پرتاب سکه» در ضربات پنالتی است که در بازی‌های مساوی انجام می‌شود. مقاله‌ای توسط آپستگویا و بالاسیوس اوارتا در مجله بررسی اقتصادی آمریکا که از سه هزار ضربه پنالتی در طول ۴۰ سال فوتبال در سطح بین‌المللی استفاده می‌کند، به عوامل روان‌شناختی اشاره دارد و نشان می‌دهد تیمی که اولین پنالتی را می‌زند ۶۰ درصد احتمال برنده‌شدن دارد. ضربات پنالتی! جای شکفتی نیست که مقاله آنها همچنین دریافته است که تیمی که در پرتاب سکه برنده می‌شود، همیشه اولین ضربه را انتخاب می‌کند». او سپس یک راهکار نهادی دراین‌باره ارائه می‌کند که موضوع این یادداشت نیست.

خلاصه اینکه کافمن در پایان اشاره می‌کند: «نتایج ما از پیام تلویحی کشورهای موفق فوتبال به فیفا پشتیبانی می‌کند: حکمرانی دموکراتیک مهم است و همین‌طور پایگاه هواداران یک تیم. اما احتمال اینکه فیفا به این پیام گوش دهد بسیار اندک است؛ چراکه مدیریت نامحدود در این نهاد اقتدارگرا باید تصمیم به بیرون‌رفت از این وضعیت بگیرد و ظاهری از گذار دموکراتیک را امکان‌پذیر کند. از این گذشته، بررسی حکمرانی در فوتبال به ما یادآور می‌شود همان‌طور که آموخته‌ایم ارسال میلیاردها دلار کمک خارجی یا غنی‌بودن از منابع طبیعی، توسعه اقتصادی-اجتماعی یک کشور و منافع مردم را تضمین نمی‌کند، پس نه ثروت نفتی و نه پول به‌تنهایی نمی‌توانند موفقیت فوتبال ملی را بخرند. آنچه تفاوت را ایجاد می‌کند، حکمرانی خوب است.»

◀**پژوهشگر**

موسسه خیریه کهریزک

با دست‌های مهربون؛ از ماهتون برکت بیاره...

اهدای فطریه و کفاره به توانخواهان موسسه خیریه کهریزک

شماره کارت بانک توسعه تعاون: ۵۰۲۹۰۸۷۰۰۱۲۰۹۲۲۳

سپاهان – استقلال با حضور تماشاگران

دیدار تیم ذوب آهن مقابل پرسپولیس باحضور هواداران خواهد بود. او درباره سهمیه تیم‌ها از ۳۰ درصد ظرفیت ورزشگاه، گفت: طبق آیین‌نامه، ۹۰ درصد از سهمیه ۳۰ درصدی به تیم میزبان و ۱۰ درصد از این ظرفیت به تیم میهمان تعلق خواهد داشت.

رئیس هیئت فوتبال استان اصفهان درباره بلیت مسابقات پیش‌رو، افزود: بلیت‌فروشی دیدار‌ها از این پس صرفاً به‌صورت الکترونیکی امکان‌پذیر خواهد بود و دیگر بلیت کاغذی و بلیت‌فروشی به‌صورت حضوری میسر نخواهد بود؛ دو باشگاه سپاهان و ذوب آهن سخت‌افزار لازم را جهت سامانه بلیت‌فروشی آماده کرده‌اند و آدرس سامانه فروش بلیت اینترنتی به‌زودی اعلام خواهد شد.